

FRÖLISTA 2019

Årets frölista är här!

Föreningens målsättning är att främja odling och användning av växter som är till nytta och nöje för människor och djur i harmoni med naturen och verka för en god totalmiljö. I linje med denna målsättning erbjuder vi många sorters fröer som våra medlemmar skördat i sina odlingar. Svenska Örtasällskapet kan inte garantera grobarhet eller att samtliga fröer stämmer överens med uppgifterna på påsen. Däremot garanteras att vi gjort vårt yttersta - så långt vår kunskap räcker - för att det ska bli rätt. Markering för giftighet är kanske inte konsekvent. Även om en växt inte har giftmarkering kan den vara olämplig att äta eller handha.

Lista med svenska namn först (utan beskrivningar) finns vår webbsida www.ortasallskapet.se. På webbsidan finns också lite extra information omkring fröerna. Om du inte vill eller kan gå in på webbsidan, kontakta Lisbeth Flising så skickar hon dig den lista du vill ha.

Ett hjärtligt tack från ordförande!

Frölistan är en värdefull kunskapsbank för alla oss medlemmar, vare sig vi köper fröer eller inte. Spara listorna även när de blivit gamla i den meningen att fröerna är slut eller gamla! Vår lista är mycket mer än en lista, kanske skulle man kalla den frökatalog. Vi som arbetar med fröerna och listan är Maria Engwall Berg och Lisbeth Flising.

Det är många arter och sorter, som skall sorteras och packas och så skall det skrivas text till varje art och sort. Det är hemma hos mig som fröerna finns, våra frödonatorer skickar dem till mig, beställningarna skickas till mig och jag packar och skickar iväg fröerna.

Jag vill tacka alla inblandade: Frödonatorerna för utan er blir det ingen lista. Maria får listor från olika håll, mer eller mindre kompletta och svårförståeliga och hon lyckas reda ut och hålla ordning på allt och skicka en färdig lista till mig och redaktören. Björn Flising redigerar listan och ser till att den ser bra ut och får plats på de 24 sidor vi har till förfogande. Maria och Björn gör ett stort arbete!

Än en gång TACK till er alla
Lisbeth Flising

Ett varmt tack till årets frödonatorer. Utan er – ingen lista!

Pris per portion 15 kr om inget annat anges i listan.

Porto tillkommer. Faktura bifogas i försändelsen. Mängden frö per portion och sort varierar efter tillgången på frö. Hösten var regnig och besvärlig på många håll och det har påverkat mängden frö och kanske också grobarhet. Jag har försökt packa påsarna så att så många som möjligt får chans att själva odla. Vi reserverar oss för slutförsäljning.

A – annuell, ettårig   **B – bienn, tvåårig**   **P – perenn, flerårig**

***Ácer tatáricum* ssp. *gínnala* ginnalalönn**

P NÖ Asien, NV USA. Vacker och användbar lönn även i mindre trädgårdar. Orange till röd höstfärg. 5-6 m hög. Riklig frösättning, men ingen besvärande självsådd. Zon 5.

***Achilléa filipendulína* praktröllika**

P SV - C Asien. 50-80 cm hög hårig ört med många små korgblommor i flat guldgul blomställning, juni-augusti. Soligt läge. Bra snittblomma.

***Achilléa grandifólia* skuggröllika**

P Balkan. 70-100 cm hög röllika med vita blommor i juni-juli. Sol till halvskugga. Zon 5.

***Acmélla olerácea* parakrasse, tandvärksplanta**

P Sydamerika och tropiska Afrika. Odlas här som ettårig. 20 cm hög. Utbrett växtsätt, gula blommor med brunt öga i juli-september. Trivs i näringsrik, väl-dränerad jord. Medicinalväxt. Använd inom naturmedicin, i ekologiska hudvårdsprodukter. Att tugga bladen lär motverka tandvärk. Blad och blommor används som krydda med säregen smak. Förodling mars-april, sådjup 0,5 cm. Så glest på fuktad såjord. Ställ i rumstemperatur.

***Aethúsa cynápium* vildpersilja, hundpersilja**

A Europa (Sverige), Kaukasus, N Turkiet, NV Afrika. Vanligen ettårig ört med uppräta, kala stjälkar, som kan bli mer än en meter höga. Bladen är mörkgröna och lite glänsande. Blommar med små vita blommor i flockar från juli till september. Flockarna saknar allmänt svepe, men de enskilda svepena har tre långa, smala, hängande svepeblad, vilket ger arten ett särpräglat utseende. Hela växten är **giftig**. Vildpersilja kan förväxlas med flera andra flockblommiga växter, se upp för förväxling med persilja (*Petroselinum crispum*).

***Agástache rugósa* 'Alabaster' koreansk anisisop, vit**

B-P Östasiens milda områden. Bladen är lansettlika till ägggrundade och tandade medan blomman är vit och nektarstinn. Blommar juli-oktober. Svagt hårdig, spara frö över vintern. Utmärkt teört. Krydd- och medicinalväxt. Bi- och fjärrilsväxt. Sås i febr-sept, Groningstid 1-3 månader.

***Álcea rósea* stockros**

A-P, oftast **B** Turkiet eller Asien. Många namnsorter. Höjd 60 cm-drygt 2 m. Enkla, dubbla eller fyllda blommor i färgerna vitt, rosa, rött, gult mfl. Gul är troligen inkorsning med *A. ficifólia*. Lättodlad i sol - halvskugga och väl-dränerat. Medicinalväxter. Sås i jan-mars. Groningstid 1-6 mån. Kan också sås i krukor i början av sommaren.

***Álcea rósea* stockros, ljusst rosa, enkel**

***Álcea rósea* stockros, mörkt rosa, enkel**

***Álcea rugósa* stockros från Gori i Georgien, gul, enkel**

***Álcea rugósa* flerårig stockros, gul**

***Alchemilla móllis* jättedaggkäpa**

P Karpaterna-Kaukasus. Mycket långlivad där den trivs. 40 cm hög. Handflikiga blad och gulgröna, skira blommor i flocklika knippen. Kan växa i både sol och skugga utom i de mörkaste hörnen. Den har grunt rotsystem, som gör att den inte konkurrerar med andra växters rötter. Sås i jan-maj, sept-nov, ljusgroende. Groningstid 1-3 mån, Zon 5.

***Állium x prolíferum* luftlök, luftlökgruppen**

P Kulturursprung. *Á. cépa x fistulósum*. Producerar bulbiller i blomställningarna. Köksväxt.

***Állium aflatunése* kigislök**

P C Asien. Ca 80 cm hög med lila blommor från juni. Avskräcker sork.

***Állium carináatum* rosenlök**

P C o S Europa (Sverige). Upp till 50 cm hög. Rosenlöken liknar till växtsättet gräslöken. Bladen är smala, nästan platta med lång bladslida. Den bildar blomställningar med både bulbiller och långskaftade, vackra, hängande röda blommor i juli. Både blad och de små lökarna kan användas på samma sätt som gräslök, men den är nog bäst som vacker perenn på torra platser. "Fröerna" i vår lista är bulbiller från blomställningarna. Sås i februari. Groningstid 1-2 veckor. Fridlyst i hela landet, rödlistad.

Allium fistulosum
piplök (japansk purjolök)

P Ursprung okänt, troligen C eller Ö Asien. Kryddväxt och grönsak. 60-90 cm. År 2 gröngula blommor tidigt på sommaren, ofta ersatta med bulbiller. Delas år 3 på våren. Sås inomhus jan-maj. Täck med tunt lager grus eller perlit. Om den inte grott inom en månad, placera sadden i kylskåp ca en månad. Därefter utomhus i skuggläge. Groningstid 1-3 mån. Zon 6.

Allium gigantéum
jättelök

P Centralasien. En imponerande prydnadslök som blir 150 cm hög. Också fin som snittblomma. Långa blad runt en kraftig, rund stjälk. Trivs i väl-dränerad, lätt sandblandad jord i soliga lägen.

Allium ramósum
doftlök

P C Asien Ca 100 cm hög. Breda blad och bollformade blomsamlingar. Kan användas både som prydnad och som smaksättare (under våren). Trivs i halvskugga i humusrik jord.

Allium schoenóprasum
gräslök

P Nordligt cirkumpolär (Sverige). Kryddväxt och grönsak. 30 cm. Runda blomställningar med lila blommor hela sommaren. Som örtmedicin; stimulerar aptiten och främjar matsmältningen. Direktsås i näringsrik och ogräsfri jord.

Allium scorodóprasum
kajp, skogslök

P Troligen kulturursprung. Kryddväxt och grönsak. 40-100 cm, blommor och bulbiller mörkt rödvioletta, juli-augusti.

Althaéa officínalis
läkemaiva

P Europa, Ö Asien, Palestina, Tunisien, Algeriet. 60-130 cm hög ört. Stjälk upprätt, sammetsluden. Rosa blommor i bladvecken juli-september. Odlas i full sol på fuktig, måttligt näringsrik jord. Medicinalväxt. Dekokt på roten mot hosta. Härdig långt norrut. Sås jan-mars, sept-nov. Groningstid 1-3 mån.

Amaránthus caudátus 'Red Tails'
rävsvans

A Tropiska Sydamerika. 70 cm hög, ört med röda dekorativa blomhängen, upp till 40 cm långa. Blommar juli-september. Under förkolonial tid användes kärnorna för sitt protein och som offergåva i religiösa ceremonier. Näringsrik, kraftig jord i soligt läge. Tål ej frost. Förkultiveras inomhus i såjord. Täck sadden med plast med lufthål. Placeras svalt och ljusst efter groningen. Grotid 10-20 dagar.

Ámmi május
slöjsilja

A Medelhavsområdet, SV Asien. 80 cm hög. Blommar i juni-augusti med spetsliknande vita blommor som bildar stora flockar över bladverket. Medicinalväxt. Fina i bukett.

Angélica archangélica
kvanne, fjällkvanne

B-P N Europa (Sverige)-C Asien. 1-3 m hög. Stjälken är upptill oftast kal. Blad med grovsågade småblad med nedlöpande bas. Första året bara blad vid marken, andra året blommor. Blomflockarna är klotformiga och grönaktiga och blommor mellan juli-aug. Haxapant ört, vilket menas att den dör efter blomning. Grönsak och medicinalväxt. Höstsådd, stratifiera vid vårsådd.

Annóna cherimóla
kirimoja - cherimoya

P Ecuador, Peru. Ett mindre träd, städsegrönt med upp till 15 cm stora, mer eller mindre håriga blad. Gulbruna, doftande cirka 2 cm vida blommor. Fruktstorlek som äpple eller apelsin, välsmakande. Frön är svarta eller bruna, **giftiga** men lockar inte till förtäring. Mjöl av frön kan blandas med fett till salva mot löss och andra insekter. Plantera i kruka, håll jorden jämnt fuktig, täck med plastpåse. Duscha jordytan vid behov. Omskolas när plantan fått 4-5 små blad. Ljus plats, men undvik stark sol. Duscha bladen ofta för hög fuktighet. Gärna rymlig ytterkruka med lecakulor i botten.

Antirrhínium május
lejongap

P-A SV Europa, NV Afrika Blommar i juli-oktober. Blandade färger. Så inomhus i mars-april. Ljusgroende. Groningstid 10-30 dagar. Trivs på solig växtplats med näringsrik, lätt och väl-dränerad jord. Plantera inte för tätt. Gillas av humlor.

Aquilégia vulgáris
akleja, blå

P Europa (Sverige), N Afrika, Madeira, Kanarieöarna. 30-80 cm hög ört, upprätta stjälkar; blommor hängande, 3-4 cm långa enkla - fyllda, blå - purpur, röda, rosa eller vita, ibland utan nektarbildande sporrar. Fem upprätta baljkapslar med svarta, glansiga frön. Hybridiseringsbenägen, variabel. Vackra, lättodlade, härdiga "torpväxter". **Giftig** och kalkgynnande. Sås jan-mars, sept-nov. Groningstid 1-3 mån.

Árctium mínus
liten kardborre

B Europa (Sverige), Madeira, Medelhavsområdet-Afghanistan. Blir ca en meter hög. Bladen har två bladbas och kal eller gleshårig undersida. Blommar i juli-augusti med rosaröda blommor i toppställda klasar. Roten är kolhydratrik och god i mat. Roten är en pålrot och lite svår att få upp. Bladen används mot infekterade sår. Krokuddiga holkfjäll som fastnar i kläder och djurpäl.

Argostemma githágo
åkerklätt, klätt

A Eurasien (Sverige), N Afrika. Kan bli upp till 8 cm hög och är lättodlad. Blommar i juni-juli. Växte tidigare som ogräs på åkrar. Rödlistad, akut hotad. OBS fröna är **giftiga!**

Aristolóchia clematítis
hålrot

P Syd- och Mellaneuropa, N Turkiet och Kaukasus. 70 cm hög. Nästan helt kal, gulgrön ört med något vedartad jordstam. Stjälkarna är veka och sparsamt greniga. Bladen sitter strödda, har långa bladskäft och rundat hjärtlik bladskiva. Gula blommor i juli-augusti, 2-3 cm långa, sitter i grupper i bladvecken. Frukten är en hängande, ca 3 cm lång, päronformad kapsel. Sällsynt, förekommer bara i Skåne.

Användes under medeltiden som medicinalväxt, enligt signaturläran i samband med förlösningar för att befrämja efterbörden och som abortmedel. Sås inomhus i jan-mars eller sept-nov täck med tunt lager grus eller perlit. Efter en månad i kylskåp, placera utomhus i skuggläge. Groningstid 1-3 månader. Zon 4. **Giftig**, innehåller ett cancerframkallande ämne. Rödlistad, nära hotad.

Árnica montána var americana
slättergubbe

P Europa utom brittiska öarna, sydvästlig utbredning i Skandinavien, ej i Finland. Minskande. Aromatisk ört. 25-50 cm hög, med utbredda rosettblad, 5-10 cm långa och helbräddade. Glandelhårig. Lysande gula blommor i juni-juli, korgar 6-7 cm breda.

Artemisia ánnua
sommarmalört

A SÖ Europa, tempererade Asien. Starkt grenad ört, blir en dryg meter hög. Den är grön men äldre delar kan rodna. Bladen starkt flikade. Blommorna är små, tvåkönade och gulgröna. Medicinalväxt. Kallas också kinesisk malört och används i kinesisk medicin mot febersjukdomar, hudproblem och olika typer av infektioner. Växten innehåller ett ämne, artemisinin, som enligt modern kinesisk forskning visat sig vara mycket verksamt mot malaria. Youyou Tu fick nobelpris 2015 för arbete med örten. Trivs i näringsrik, mullrik och väl-dränerad jord. Så inomhus i mars-april, tryck bara ner fröerna lätt på jorden. Groningstid 10-20 dagar.

Árum itálicum
italiensk munkhätta

P V och S Europa-Irak, NV Afrika. 30-40 cm hög knölväxt med vitfläckigt bladverk. Blommar i maj-juni med grönvita kalla-liknande blommor. De röda bären är **giftiga**, liksom hela växten, särskilt den färska roten. Trivs i mullrik, väl-dränerad, näringsrik och fuktig jord. Täck mot långvarig barfrost.

Átriplex horténsis
trädgårdsmålla

A Kulturursprung, C Asien. 100-120 cm. Gröna eller röda trekantiga blad som kan ätas råa i sallader när de är unga. Lättodlad. Sås apr-juli. Groningstid 10-20 dagar.

Basélla rúbra
röd malabarspenat

A Värmeälskande lian. Glänsande mörkgröna blad och vinröda stjälkar och nerver. Rosa blommor. Slingrar sig upp till 2-3 meter i växthus eller mot en varm södervägg. Det är de stora köttiga bladen, de unga stjälkarna och toppskotten som används, dock sällan råa. Förgros inomhus. Behöver stöd. Sås febr-april Groningstid 10-30 dagar.

Blítum virgatum
smultronspenat/bärmålla

A 40 cm hög. Smultronlika ätliga bär i juli-september. Bladen kan ätas som spenat. Prydnadsväxt. Har odlats i klosterträdgårdar.

Borágo officinális
gurkört, blå

A V Medelhavsområdet, tillfälligt förvildad årlig, men ofta fröspridd i trädgårdar i Norden och ännu mer frekvent söderut i Europa. 20 - 50 cm, tätt hårig. Blå blommor i juni - augusti, gurkliknande lukt och smak. Grönsak, krydd- och biört, samt som prydnadsväxt. Innehåller GLA (gammalinolensyra). Kan ha inslag med vita blommor. Sås direkt på friland när jorden reder sig, april-juni. Groningstid 5-15 dagar. Själsår sig lätt.

Bryónia álba
hundrova, svart

P C Ö S Europa, SV Asien. **Giftig** klättrande ört med ogrenade klängen och rovlik rot. Ej att förväxlas med kålväxter; den är en *Cucurbitáceae*, dvs samma familj som gurkor, pumpor etc. Artepitetet syftar på blommornas färg, och det svenska namnet på bärens. Bären är **giftiga**. 2-4 m hög, med stora handflikiga, strävåriga blad. Gammal medicinalväxt och mycket dekorativ om den får klänga på nät. Lättodlad i halvskugga och i kalkhaltig jord.

***Caléndula officinális* cv.
ringblomma**

P men odlas som ettårig - tål inte vår vinterkyla. Ursprung okänt men naturaliserad i Spanien, Italien. Kultursort med gula blommor med röd baksida. Medicinal-, färg- och köksväxt. Strålblommorna (petalerna) används till te och matfärgning. Frö av gula och orange, samt enkla och dubbla trädgårdsformer. Sås in situ i maj; lättodlad.

***Campánula latifólia*
hässleklocka, blå**

P Europa-V Sibirien, Anatolien, Iran. 90 cm hög och blommor i juni-juli. Lundväxt för fuktig, näringsrik mulljord i halvskugga-skugga. Frodig och frisk klocka, lämplig att förvildas, i annat fall ska man klippa av överblommade blommor. Normalså fröna, om de ej grott efter 4 veckor, ställ sådden kallt i 4-6 veckor tills fröerna grott. Groningstemperatur 18° C.

***Campánula latifólia*
hässleklocka, vit**

***Campánula persicifólia*
stor blåklocka, blå**

P Europa, Kaukasus, V Sibirien. Ganska vanlig vildväxande art, 50-100 cm hög ogrenad stjälk med 3-4 cm långa öppna blommor i juni-augusti. Solhalvskugga. Sås febr-sept. Groningstid 1-3 mån.

***Campánula persicifólia* 'Alba'
stor blåklocka, vit**

***Cápsicum ánnuum* 'Ancho'
chilipeppar, röd**

A-P Hög planta, ca 100 cm som ger stor paprikaliknande chili. Kan användas färsk med fyllning, torkad, i gryträtter mm. 1000-1500 scoville.

***Cápsicum ánnuum* 'Black Jalapeno'
chilipeppar**

P 35-40 cm hög. Stadig växt. Fruktarna är 6-7 cm långa, ganska tjockväggiga med ett saftigt, mildt kött. Inte så stark som vanlig Jalapeno. Helt svarta frukter. Vid full mognad på hösten övergår de till mörkt rött. Zon 2-3.

***Cápsicum ánnuum* 'Espelette var. Gorria'
chilipeppar, röd**

A-P 80 cm hög planta som ger stora röda chilifruktar som passar mycket bra till chilipulver. 1500-4000 scoville.

***Cápsicum ánnuum* 'Faludi'
paprika, röd**

A-P 70-80 cm hög planta som ger stor skörd. Sås i januari- april.

***Cápsicum ánnuum* 'Golden Cayenne'
chilipeppar**

A Gyllengul cayennepeppar som är starkare än vanlig cayenne. Fruktarna blir 10-13 cm långa. Plantan blir ca 45-60 cm hög och vill ha mycket sol. Blötlägg frön i ljummet vatten något dygn innan sådd och så 5 mm djupt i såjord.

***Cápsicum ánnuum* 'Högyer Erös'
chilipeppar, röd**

A-P Passar till inläggningar och pulver . 2500-8000 scoville.

***Cápsicum ánnuum* 'Kali Mirch'
chilipeppar**

Väldigt stark, thaismak, plantan sätter otroligt mycket frukt. Fruktarna är svartlila i början och övergår i rött när de är mogna. Buskig, vacker planta med mörka blad, bra till samplantering.

***Cápsicum ánnuum* 'Payskoe Naslanchdenie'
chilipeppar**

Röd rysk chili, medelstark

***Cápsicum ánnuum* 'Python'
chilipeppar**

Långsmal, mild-stark. Röd

***Cápsicum ánnuum* 'Ungersk rund'
chilipeppar**

A-P Kallas även Red cherry hot, små runda medelstarka, söta frukter. 5000-12000 scoville.

***Cápsicum baccátum* 'Aji Norteno'
chilipeppar**

Plantan är storväxt. Fruktarna röda, 7-10 cm. Aromatisk och het, ger mängder med frukt.

***Cápsicum chinéense* 'Devil's Tongue
Chocolate'
chilipeppar**

Superhet. Buskig, 100 cm hög planta. 8 cm långa frukter, går från grön till chokladbrun.

***Celástrus orbiculátus*
japansk träddödare**

P C Kina, Manchuriet, Sachalin, Japan. Bladfällande buske 8-10 m högt slingrande. Blad 10 cm, brett elliptiska, gul höstfärg. Vitgröna små blommor och oansenliga klotrunda kapslar som vid mognaden visar orange ariel runt fröna. Vacker klättrare på pelare och stolpar, men kan strypa träd. Zon 4.

***Centaurea montána*
bergklint**

P C S Europa. 80 cm hög ört med stora "klint"-blommor med lila mitt, sommarblommande. Härdig i hela landet. Kan odlas på probleplatser. Bör planteras på rätt ställe och inte flyttas, då det kan vara svårt att få bort den där den en gång rotat sig. Sås i mars-april.

Cephalária gigantéa
jättevädd, gul 150 cm

P Norra Turkiet, Kaukasus. Ört med upprätt stjälk, som kan bli upp till 2 meter hög. Blommar i juli-augusti med blekgula blommor i huvudlika korgar. Bladen är flikade och svagt ludna. Trivs i soligt läge. Sås inomhus och täcks med tunt lager grus eller perlit. Eller på friland i sept-nov. Groningstid 1-3 månader. Zon 5.

Chaenoméles japónica
liten rosenkvitten

P Japan. Tornig 1-1,5 m hög buske med rödorange blommor och äppelliknande ätbara frukter (kan användas till marmelad), aromatisk. Grenar nedliggande till upprätta. Zon I-IV. Sådd bör få vinterkyla. För att bryta frövilan bör stratifiering ske vid 2-4° C i fuktigt substrat minst en månad. Man bör förhindra ogräs och grästillväxt runt plantorna, de har svårt att konkurrera.

Chelidónium május
skelört, enkel

P Europa, Medelhavsområdet - C Asien. Luden ört, oftast perenn, med färgstark orange mjölksaft, länge använd vid ögonbehandlingar. Gula blommor i maj-juni. Små runda, svarta frön med elaiosom, ett näringsrikt bihang på fröet, som attraherar myror. Användes tidigare på flera sätt i folkmedicin och som färgväxt. Försvavar sin plats i en rabatt, men frösår sig i mesta laget, dock lätt att rensa bort.

Cichórium íntybus
cikoria

B-P M Europa - Asien, N Afrika. 50-100 cm hög ört, upprättväxande med kraftig pålrot. Blomkorgar 3-5 cm breda, ljusblå. Bör inte förväxlas med *Cicérbíta macróphýlla* (parksallad). Medicinal- och köksväxt. Odlas på torr, solig plats. Kalkgynnad. Vacker som rabattväxt. Härdig upp till mellersta Sverige. Besvärande självsådd. Såtid februari – september Groningstid 1-3 månader. Zon 4.

Clématis Alpína 'Helsingborg'
klematis, blå

P Blå med hängande klockor, ca 300 m hög, blommor i juni. Utmärkt i kruka.

Clématis vitálba 'Paul Farges'
skogsklematis

P Europa utom N Balkan, Svarta havets kust-områden till Iran. Starkväxande, bladfällande, förvedad lian som hos oss blir 6-8 m lång. Små blommor, grönvita-vita i juli-oktober. Silverfärgade frötussar är dekorativa under höst och vinter. Mycket lättodlad. Planterad vid vägg eller höga buskar kan den vinterbeskäras ned till 1 m, vid stora träd ingen beskärning. Så på hösten eller under vintern i kruka, täck med grus och ställ i kallbänk utomhus. Kan ta ett år att gro.

Clinopódium vulgáre
vild basilika, bergsmynta

P Europa-Ö Sibirien, NV Afrika, Kanada, USA. Mjukhårig ört, ca 50 cm hög. Rosenröda blommor i juli-september. Blomställning liknar kransborrens, men den fäster sig inte i kläder. Gillar torr, väl-dränerad jord. Kan självså sig om den trivs. Kryddört. Gillas av humlor. Knepig att tröska. Inte släkt med basilika.

Córylus colúrna
turkisk hassel

P SÖ Europa-N. Iran, Kaukasus. Högt träd, 15 meter. Stenhårda små hasselnötter med långa flikade hyllen, ätbara. Genomgående rak stam, barken är korkartad. Zon upp till 4. Väl-dränerad mark, känsligt för salt. Tål torra och värme.

Cósmos bipinnátus
Rosenskära bl färger

A SV USA, Mexico-Brasilien. Upp till 2 m hög ettårig ört, men urval och hybridisering har utvecklat betydligt lägre former. De flesta sorterna blommor med röda, rosa eller vita blommor, men man har även lyckats få fram orange. Frostöm. Trivs i vanlig trädgårdsjord på solig plats. Förkultiveras inomhus i såjord mars-april. Kan även sås direkt på friland när jorden blivit uppvärmd. Groningstid 5-15 dagar.

Cotoneáster lúcidus
häckoxbär

P Bajkal-området, Mongoliet. Bladfällande buske, 1,5-2,5 m hög. Obetydliga blommor och svarta bär. Utmärkt som klippt häck, vid klippning bör personer med ömtålig hud använda handskar; sav kan irritera. Bör inte planteras nära *Juníperus* spp., enar. Bären är svagt giftiga.

Cúcumis 'Grey Ghost'
pumpa

A Stor grå med blankt skal, ser ut som cement. Dekoration och god matpumpa. Förodlas.

Cúcumis
prydnadsgurka 2 olika taggiga och randiga

A Klätterväxt med afrikanskt ursprung som behöver en varm och solig växtplats. Ger dekorativa, mjukt taggiga frukter 3-4 cm stora. Frukterna är oätliga. Donator har en ljusgrön/grön randig och en brun/grön randig. Skiljer bara lite i storlek. Har en till där frukterna är större, upp till ca 7-8 cm och är enfärgat gröna. Alltså tre olika men tyvärr inga namn.

***Cúcumis mélo* 'Queen Anne's pocket melon'**
mangomelon

A Kulturursprung troligen i tropiska Afrika. Klättrande ört. Kulturav från 1700-talet. Små gulstrimmiga gyllenorange frukter med saftigt och sött fruktkött. Frukterna doftar och användes som parfym av fina damer på den viktorianska tiden. Så inomhus i febr-april och ha sådden i ca 25 °, efter groning lägre. Groningstid 5-15 dagar. Pollinera med pensel.

Cúcumis satívus
äppelgurka

A Kulturav. Ursprung troligen Indien. Äggrunda, gulvita frukter, som skördas små. Odlas på varmt utomhusläge eller växthus. Växer som vanliga gurkplantor men blir mer kompakt.

***Cucúrbita pépo* 'Baby Bear'**
pajpumpa, orange

A Små, ca 1 kg, vackra orangea pumpor, utmärkta till mat men även dekoration. Förkultiveras.

***Cucúrbita pépo* 'Jack-be-Little'**
prydnadspumpa, mandarin

A Kulturursprung i S Nordamerika. Klättrande ört. Små orangeröda, platttrunda pumpor med åsar. Så inomhus i slutet av april-maj, två tre veckor före utplantering eller direktsådd från slutet av maj till början av juni. Groningstid 7-10 dagar. Vinterpumpa, kan lagras som vintersquash.

Cyrtánthus brachyscýphus
dobolilja

P Sydafrika rumsväxt ingår i familjen amaryllisväxter. 20-30 cm hög. Smala blad och orangeröda trumpetformade blommor i klase. Blommar länge. Lättodlad. Låt bli att vattna i 5-6 veckor, vattna sedan igen – enligt en källa, Plantworld seeds.

Datúra stramónium
spikklubba

A SÖ USA - Sydamerika. 50 - 150 cm. Blommor vita, 5-10 cm långa. Förkultiveras inomhus och utplanteras. Sås febr-mars. Groningstid 20-50 dagar. Frökapseln ser ut som vapnet spikklubba. Gammal medicinalväxt som är mycket **giftig** och innehåller flera **giftiga** alkaloider. Användningsområden har varit gikt, epilepsi och som lugnande.

Diánthus barbátus
borstnejlika

B-P C Ö S Europa, på många andra ställen naturaliserad. Stor variationsrikedom i kultur, både i höjd och blomfärg. Lättodlad prydnadsväxt som kräver ett minimum av skötsel och är dessutom hårdig i nästan hela landet. Sås in situ, i febr-sept. Groningstid 10-30 dagar. Önskar man odla borstnejlika i en viss höjd eller blomfärg skall sticklingförökning väljas, men det går saktare.

Dicéntra formósa
fänrikshjärta

P SV Kanada - Kalifornien. 30-40 cm hög saftig, mjuk ört med vackert bladverk och rosa "hjärtan" som höjer sig över bladverket. Blommar i juni-september. Den mest lättodlade D. Förnöjsam, men blir vackrast i mulljord, sol - halvskugga. Små frön som bör sås i kruka, inte för tätt, i lagom fuktig jord. Bör ej täckas, knacka lite på krukans så att fröna försiktigt blandas med jord. Ställ krukans i bänk eller vänd en glasburk över sådden för att skydda mot uttorkning. Skugga. I zon 3 är det inget problem med hårdigheten. Hela växten är **giftig**, speciellt roten.

Digitális purpúrea
fingerborgsört, fingerborgsblomma

B-P V SV C Europa, NV Afrika. 40-150 cm hög ört med 40-55 mm långa fingerborgsliknande rödaktiga - violetta blommor. Gammal hjärtmedicinväxt. Den är vådligt **giftig** vid feldosering och bör inte odlas där det finns lekande barn under 4 års ålder. Hela växten är **giftig**, även fröna. Hårdig och lättodlad, men frösprider sig ibland för mycket. Sås grunt febr-sept. Groningstid 10-30 dagar.

Dípsacus fullónum
kardvädd

B Europa (ej Norden), Kaukasus, Iran, Turkiet - Palestina, NV Afrika. Stam upp till 2 m hög, taggig, upptill grenig. Rosettblad 20-40 cm, elliptiskt avlånga-lansettlika, vid blomningen vissnande. Stjälkblad smalt lansettlika, hela, vid basen hopväxta till en skål som samlar vatten och hindrar krypande insekter att nå blommorna. Äggrund blomställning, 3-8 cm hög, med lila blommor i juli-augusti, börjar blomma mittpå. Blomhuvud omgivet av raka, styva, och torniga stödblad. Uppskattade som etereller av florister. Lättodlad i sol - halvskugga och är hårdig långt norrut. Sås febr-sept. Groningstid 1-3 mån.

Dípsacus strigósus
sträv kardvädd

B SÖ Europa, Främre Asien. Upp till 2 m hög ört, upprättväxande, ganska mjukt taggig, upptill något grenig. Blad 5-15 cm långa, de nedre lång-, de övre kortskäftade. Klotrund blomställning, 2-4 cm, som ung lutande, som äldre upprätt; holkfjäll rakt tornuddiga; gulvita blommor i juli-september. Lättodlad i sol-halvskugga.

Disphánia ambrosioídes
(*Chenopódium ambrosioídes*)
citronmålla, epazote

A-P Central- och Sydamerika. Kan bli en meter hög (30-80 cm), ger en stor mängd blad, som har en tydlig doft och smak av citron. Bladen är elliptiska till ovala och smalnar av i båda ändarna. Små oansenliga blommor i småsamlingar. Har använts att driva ut inälvsmask hos människor och djur. Den har även använts vid malaria, astma och depressioner. Kallas också mexikanskt te och har använts vid förlossningar. **Giftig** i större doser. Vissa människor kan vara känsliga för denna ört. Sås grunt inomhus. Plantor kan övervintras frostfritt, det blir stora, fina plantor andra året.

Dorónicum orientále
vårkrage, gemsrot

P S Europa-Turkiet, Kaukasus. Lättodlad prydnadsväxt, oftast mellan 10-60 cm hög. Blommar med vackra gula blommor, som påminner om prästkragens blommor, i april - maj. Halvskuggigt läge. Sås i februari-april och blommar året därpå.

Echinácea paradóxa
läkerudbeckia, gul solhatt

P C-SÖ USA 75 cm hög ört som blommar i juli - oktober med stora gula blommor med hängande kronblad och brun mitt. Sällsynt art. Sås i jan-maj/sept-nov. Grotid 1-3 mån. Zon 5.

Echínops bannáticus
blå bolltistel

P SÖ Europa, Krim. Eternell. Även prydnad ute och snittblomma. Meterhög. Har blå klotblommor från juli-höst, bladen är djupt skurna och torniga med silvrig undersida. Humlor och fjärilar gillar den. Fröställning som står kvar är mat åt fåglar på vintern. Sås i febr-mars. Groningstid 20-40 dagar.

Echínops sphaerocéphalus
bolltistel, vit

P C Ö S Europa - Ö Sibirien, C Asien, Kaukasus, Turkiet. 70-200 cm hög, upprättväxande. Bladens undersidor vitt filthåriga. Blomhuvuden (klot) 3-6 cm breda, med grå-glänsande vita blommor. Imponerande prydnadsväxt, bra till snitt och eternell. Lättodlad och hårdig långt norrut. Sås jan-mars utomhus. Omtyckt av humlor och fjärilar.

Elshóltzia ciliáta
kammynta

A C Asien, Kina, Korea, Japan, Taiwan. Halvmeterhög ört, ofta naturaliserad på norra halvklottet. Blad ovalt elliptiska, 5-10 cm. Braktéer ofta skiftande i purpur, blommor blekrosa till lilafärgade. Hårdig till mellansverige. Normalsådd, eller strafitieras 4-6 veckor. Groningstemperatur 14-18°.

Eránthis hyemális
vintergäck

P Italien, Balkan, Turkiet, N Iran, Afghanistan. Blommar med gula blommor i mars-april och blir 8-16 cm hög. Föredrar fuktig jord under lövträd. Sås jan-maj, sept-nov. Groningstid 1-3 mån.

***Erýngium x zabéllii* 'Big Blue'**
praktmartorn

P Kulturursprung. 80 cm hög ört med stora stålblå och taggiga blommor. Bladen är silvriga. Trivs i humusrik och väl-dränerad sandjord i full sol.

Erýngium gigantéum
silvermartorn

B Kaukasus, Iran. Robust ört, upp till 1,5 m hög. Blommar blå till ljusgröna, juli-augusti. Intressant rabattväxt, till snitt och eterneller. Solälskare. Föroddling jan-april. Blommar andra året.

Erýngium plánum
rysk martorn

P C Ö SÖ Europa - C Asien, V Himalaya. 50-70 cm hög. Blåaktigt bladverk, övre blad inskurna, lobar med stickiga spetsar. Rikblommig, djupt blå blommor om sommaren. Lämplig för snitt. Medicinalväxt. Kräver sol, god dränering och måttligt med näring. Hårdig långt norrut. Sås inomhus i jan-maj, täcks med tunt lager grus eller perlit. Kan även säs sept-nov utomhus. Groningstid 1-3 månader. Zon 6.

Euónymus alátus
vingbenved

P NÖ Asien - C Kina, Japan. 150-200 cm, fyrkantiga kvistar och stammar. Ljusgröna små blommor och 1-4-lobig bärkapsel, innehåller ett frö i orange hölje. Hela växten är **giftig**, ett bra skydd mot älg- och rådjursangrepp.

Euónymus europaéus
benved

P Europa - V Sibirien, Turkiet - C Asien. Buske eller litet träd med gulaktig, mycket hård ved, som kan användas till slöjd. Blommorna och bladen är oansenliga, de rosenröda frukterna med en köttig, orangegul mantel, sk. fröhölje, mycket iögonenfallande. Blommar maj-juni. Röd höstfärg. Hela växten är **giftig**. Frukterna har använts mot mal, skabb och löss. Fröna ger ett starkt gult färgämne. Förkultiveras och stratifieras. Groningstid 6-12 mån. Zon 4.

Eupatórium cannabínium
hampflockel

P Europa, V Asien, Nordafrika. 100-150 cm hög, upprättväxande ört med brunröd stjälk och 3-5 flikade blad. Stora ljusröda blomkorgar i juli-augusti. Sol-skugga. Fuktig eller våt mark. Medicinalväxt. Något **giftig**. Zon 6. Sätid febr-sept, groningstid 1-3 månader.

Eutrochium maculatum
fläckflockel

P NÖ - SC USA, Ö Kanada. 100 - 150 cm hög, frodigt växande ört med stora blad och små blommor i stor mängd i mer eller mindre flata blomställningar i augusti-september. Pampig, lämplig som solitär på inte alltför torr växtplats. Lättodlad och hårdig. Sås jan-maj, sept-nov. Groningstid 1-3 mån

Eutrochium maculatum 'Album'
fläckflockel, vit

Eutrochium purpureum
rosenflockel

P S Ö Kanada, C - Ö USA. 2 m hög, ståtlig växt med röda blommor i augusti - september. Sol-halvskugga, näringsrik mark och gärna något fuktig. Medicinalväxt.

Fritillaria meleagris
kungsängslilja, rosa-lila

P C och S Europa. Ca 20-30 cm hög. Blommar i maj-juni med schackrutiga vackra klockor. Så i mars-maj eller sept-nov. Stratifieras. Groningstid 1-6 mån. Trivs i sol eller halvskugga på ängar, lövlundar och fuktmarker. Zon 4.

Gálium odorátum
myskmadra

P Europa (ej nordligaste), Asien, Sibirien. 10-30 cm hög beståndsbildande ört med små vita blommor i maj - juni. Kumarindoftande när den torkas, men om de torkade skotten blir fuktiga och möglar bildas dikumarin, ett gift som motverkar blodets koagulering. Kvinnor lär ha lagt torr myskmadra mellan mäns under- och sängkläder, vilket ansågs vara stärkande. Är utmärkt ersättning för gräsmatta mellan stora perenner och buskar; den kan växa fritt. Växer bra i skugga. Sås jan-maj, sept-nov. Groningstid 1-3 mån.

Geranium endrèssii
spansknäva

P V Pyrenéerna. Örtartad växt med långa, krypande rhizomer. Skotten kan bli 50-80 cm långa, oftast nedliggande. Rosa blommor i maj-juni, ofta i riklig mängd. Hårdig. I hemlandet växer den på fuktig mark, men i odling växer den bra i vanlig trädgårdsjord. Lämplig som ensam marktäckare under buskar och träd.

Geum calthifolium

P Kamtjatka, Kurilerna, Japan, Alaska, V Kanada. Ört till prydnad ute med gula blommor.

Géum urbánum
nejlikrot

P Europa, Kaukasus - C Asien, NV Afrika. 30-70 cm hög ört med gula blommor i juni - augusti. Trivs i vanlig trädgårdsjord på halvskuggig plats. Unga stjälkar och blad kan användas som krydda och soppgrönsak. Som medicinalväxt har den använts som febernedsättande medel samt mot insektsbett. Förkultiveras inomhus i febr-mars eller sås utomhus maj-sept. Fröerna täcks med ett tunt lager perlit. Groningstid 1-3 månader. Zon 6.

Heliánthus maximiliánii
höstsolros

P Kanada, N och C USA. Äkta perenn solros. 150-200 cm hög. Varmgula blommor med mörkare mitt, grenad, brett lancettlika blad. Den trivs i soligt läge och blommor i juni-september. Sprider sig lätt.

Hésperis matronális
trädgårdsnattviol

B - P C S Europa - Sibirien, Turkiet, Kaukasus, C Asien. 30-90 cm hög upprättväxande ört, ofta med solitära skott. blommor i juni-augusti, blåviolettera, väldoftande under kväll och natt. Utvecklas bäst på näringsrik mark i halvskugga. Hårdiga långt norrut och är lättodlade, tidigare odlad medicinalväxt. **Giftig.** Sås febr-sept. Groningstid 1-3 mån.

Heúchera sanguinéa
blodalunrot

P Arizona, New Mexico, N Mexico. Halvmeterhög ört med städsegröna rundade blad i tuva och stänglar med många små klockformade rosa eller röda blommor. Problemfri.

Hibíscus syriacus 'Woodbridge'
frilandshibiskus, lila

P Kina, Taiwan. Buske som kan bli 1,5-2 meter hög. Djupt flikade blad. Trumpetlika, lila blommor i juli-augusti, 150 cm hög. Trivs i sol och mullrik jord. Blötlägg fröerna i hett vatten i 2 dygn. Så inomhus i febr-april och täck fröerna med sand eller perlit. Groningstid 1-3 månader. Zon 3.

Hyoscýamus níger
bolmört

A-B Europa, Asien, Nordafrika. 50-100 cm hög med upprätt, enkel eller grenig stjälek med flikiga eller grovtandade blad. Blommar med ljusbrungula blommor med violetta ådror i juni-september. Hela växten är mycket **giftig**. Tidigare medicinalväxt. Fröna är grobara under mycket lång tid. Gror långsamt och oregelbundet. Sås jan-mars, sept-nov, groningstid 1-15 månader. Trivs i sol och sandjord. Zon 6.

Hypéricum perforátum
johannesört

P Tempererade Euroasien. 20-70 cm hög ört, styvt upprättväxande, något förvedad nertill, upptill grenad, med blankt gråvioletta, 2-kantiga stammar. Blad oskaftade, avlångt äggrunda, 1-2,5 cm långa, med många genomskinliga glandelprickar. Ganska stora, gula blommor som sitter i mångblommig blomställning, sammansatt av kvastar i spetsen av grenarna, juli-september. Medicinalväxt. Då den ger både rotskott och underjordiska utlöpare, bör den få en egen rabatt med grus- och sandjord i soligt läge. Härdig långt norrut. Att gnugga blommor och blomskaff ger en rödaktig färg. Sås febr-sept. Groningstid 1-3 mån.

Hyssópus officínalis ssp. officínalis
isop

P Europa (ej Britt. Öarna och Norden), Kaukasus, Iran, V Sibirien, Turkiet, Marocko, Algeriet. Halvbuske, 30-60 cm hög, nedliggande till upprätta skott, korthåriga - nästan kala. Små lineära blad med tydlig mittnerv. Blommor blåvioletta, juli-september. Starkt aromatisk doft och bitter smak. Medicinalväxt, kryddväxt, biväxt, kosmetika och dekorationsväxt. Sol- och kalkälskande, helst sandjord. Zon 1-3. Sås mars-april. Groningstid 15-50 dagar.

Ínula helénium
ålandsrot, alant

P V C Asien, SÖ Europa. 1-2 m. Kraftigt växande och ståtlig. Gula korgblommor med smala kronblad. Används inom parfymindustrin. Medicinalväxt. Roten innehåller inulin, som anses verksamt vid luftröskatarr, hosta, diabetes och aptitlöshet. Sås febr-sept. Groningstid 1-3 mån.

Ipoméa quámoclit
fjärderstjärnvinda

A S Mexiko-Panama, Västindien. 100 cm hög klätterväxt. Blommor i juli-augusti i vitt, rosa eller rött. Stjälkar och bladverk är fjäderliknande. Förodla i mars-april eller så direkt på växplatsen.

Ipomoéa purpúrea
purpurvinda

A Tropiska Amerika. Klätterväxt med purpurfärgade, stora blommor med vit mitt hela sommaren. Blir ca 2 meter hög. Trivs i sol till halvskugga. Varje blomma är öppen bara en dag. Så inomhus i såjord i febr-april. Rugga fröerna lätt med sandpapper, blötlägg 1 dygn före sådd. Groningstid 5-20 dagar.

Ipomoéa purpúrea 'Knowlian's Black'
purpurvinda

Violett med inslag av rött och vit mitt.

Júglans nígra
svart valnöt

P Ö C Nordamerika. Stort träd med bred krona. Stora parbladiga blad, påminner något om askens, *Fráxinus excélsior*. Bördigt träd efter ett par decennier, med stora, runda, åtliga nötter. Härdigt t o m zon 3, möjligen 4. Trivs bäst i näringsrik, djup trädgårdsjord med god vattentillgång. Ett imponerande träd för större trädgård och parker. Samkönat. Något frostkänsligt de första två vintrarna, då de bör stå på skyddad plats.

Kítaibéla vitifólia
balkanmalva

P N Balkan. Gråhårig ståtlig ört, upp till 2,5 m hög. Bladen närmare 18 cm långa, rombiska, 5-7-lobiga. Stora vita eller rosa, malvaliknande blommor i juli-augusti. Problemfri odling i god trädgårdsjord i sol eller halvskugga. Utmärkt solitär. Normalsådd.

Koelreuteria paniculata
kinesträd

P C, Ö Kina, Korea. 5-10 m högt träd som blommor med gula blommor på sommaren. Därefter bildas tredelade frökapslar i grönt, som övergår i orangerött. Dekorativa sågtandade blad som blir rödaktiga på hösten. Full sol, väl-dränerad jord. Torktålig. Vill ha lugn växtplats. Attraherar bin, fjärilar, humlor. Zon 1 (möjligen lite högre).

Lactuca virosa
giftsallat

Liknar vägsallat. Soligt läge, självsår sig, oftast 2-årig medicinalväxt, **giftig**, 70-200 cm hög, blommor juli-augusti med blekgula blomkorgar.

Lagenária sicerária 'Spreckled Swan'
svanhalspumpa, mörkgrön

A Pumpa formad som en svanhals med rund underdel, underdelen kan användas som vanlig pumpa, övrig användning är dekoration. Sås inomhus i febr-april. Groningstid 15-30 dagar.

Láthyrus latifólius
rosenvial, rosa

P V C Ö Europa, NV Afrika. 1-3 m hög klätterväxt; klättrar med (oftast) tredelade klängen. Blommor i långskaftade klasar, 3-15 blommor, 2-3 cm långa, ljusrosa-rosenröda med grönaktig köl i juli-augusti. Trivs bäst på solig plats i väl-dränerad, sandblandad jord. Sås mars-maj, aug-nov. Groningstid 10-40 dagar.

Lathyrus odoratis (o)
lukttärt, originalet från Sicilien

A (Sicilien, S Italien, Kreta). Upp till ett par meter högt klättrande (med klängen) ört. Översållas av halvstora blommor i violett och purpur. Doftar mycket gott. Sås april-maj blötlägg 1 dygn i ljummet vatten före sådd. Groningstid 10-30 dagar.

Láthyrus vérnus
vårärt

P Europa-Turkiet. Upprätt, ogrenad stjälk som kan bli 40 cm hög. Parbladig med två till fyra par småblad, saknar klänge. Blommar i maj-juni med rödvioletta blommor i klasar. Rugga försiktigt med sandpapper och blötlägg 1 dygn före sådd. Täck med grus eller perlit. Grotid 10-40 dagar. Kan sås sept-nov i kruka ute. Trivs i sol-halvskugga. Zon 8.

Lavándula angustifólia
lavendel

P Medelhavsområdet. Aromatiskt doftande grågrön halvbuske. Ca 50 cm hög. Bladen är filthåriga och lansettlika med inrullad bladkant. Blommar i juli-augusti med blåviolettera blommor, som sitter i kransar i axlika, toppställda, långskaftade blomsamlingar. Trivs i väl-dränerad, sandblandad och kalhaltig jord i full sol. Lockar till sig fjärilar och bin. Sås febr-mars, aug-sept. Groningstid 10-30 dagar.

Lavátera thuringiaca
gråmalva

P C SÖ Europa. Gråluden växt, upp till 1,8 m hög. Blommar 1,5- 4,5 cm, purpurrosa. Ståtlig ört, väl värd besväret att övervintra frostfritt eller vintertäcka omsorgsfullt. Gror långsamt och oregelbundet. Så inomhus i jan-mars eller sept-nov. Täck sådden med perlit eller grus. Groningstid 1-3 mån.

Leonúrus cardíaca
hjärtstilla

P Europa (Sverige) - Ö Sibirien, N Afrika. 50 cm. Handnerviga blad och rosa blommor i krans i axlik ställning i toppen. Gammal medicinalväxt som hjärtstärkande medel vid nervösa hjärtbesvär, vid ångest och nervös andnöd. Hjälper till med spridning! Växten är sällsynt som vildväxande. Sås inomhus. Täck med ett tunt lager grus eller perlit. Kan även sås sep-nov utomhus. Om groningen ej skett inom en månad, placeras sådden i kylskåp ca en månad, därefter utomhus i skugga.

Leonúrus sibíricus
sibirisk hjärtstilla

A - B Altaj, Ö Sibirien, Mongoliet, NÖ och C Kina. 130 cm hög ört som blommar med rosa blomkransar i juni-augusti. Uppskattad av bin, humlor och fjärilar.

Leucánthemum x supérbum 'Snow Lady'
jätteprästkra

P Kulturhybrid mellan *L. lacústre* x *L. máximum*, som växer vilda i V Portugal respektive Pyrenéerna. Frö från förvildat bestånd, 50-70 cm höga plantor, lågväxande. Växtsätt och blomform påminnande om prästkra (*L. vulgáre*), men med mycket kraftigare växtsätt och blomkorgar, vita med gul disk i juli - september. Härdig till Uppland eller ännu längre norrut. Lättodlad i soligt läge.

Leucánthemum x supérbum
jätteprästkra, höjd 1 m

Levísticum officinále
libbsticka

P SV Asien. 1-3 m. Mörkgrönt, finflikigt bladverk och små, gulgröna blommor samlade i flockar. Som örtkrydda i bl.a. buljong; "Maggi-Kraut". Som liköringrediens och "magsnaps", av typ Underberg. Inom medicinen vid blås- och njurbesvär, njurstenar. Urindrivande. Sås febr-sept. Groningstid 10-20 dagar.

Ligústrum vulgáre
liguster

P Spontan vild på svenska västkusten, österut till C Ukraina, Turkiet, N Iran, Marocko. Rikt förgrenad buske, 1-3 m. Blad sitter till stor del kvar över vintern och faller samtidigt med lövsprickningen följande vår. Blad 4 - 5 cm, jämbrett lansettlika-oval, kortskaftade och läderartade; besk smak. Gulgröna blommor med frän lukt. Glänsande svarta bär, 6-8 mm, med 1-4 frön. Medicinalväxt, **giftig**. Ofta odlad som häckväxt, en av våra bästa häckarter med god härdighet i södra landshalvan. Klipper man häcken utvecklas inga blommor, då blomställningarna är toppställda. Använd handskar vid klippning.

Lílium mártagon
krollilja

P Kontinentala Europa - Ö Sibirien, N Mongoliet. 50-150 cm hög ört, blad mörkgröna, omvänt lansettlika, spetsiga, nertill i kransar, upptill strödda. 5-10 blommor eller flera, kalkblad 3-3,5 cm, lansettlika, i toppen tillbakarullade, rödlila, eller någon gång vita; juni-juli. Ätbar lök. Den lilja som har det största utbredningsområdet. Fröerna gror långsamt och oregelbundet. Så i krukor utomhus i skugga tidigt, januari-mars. Täck med 2-4 mm perlit eller grus. Groningstid 1-12 månader. Zon 7.

Lílium mártagon
krollilja, mahognyröd

Blommar juni-september 1-1,5 m hög.

Líthospérmum officinále
stenfrö

P Europa, Medelhavsområdet, Bajkal, Iran, N Kina, Japan. 30-80 cm. Sällsynt vildväxande på väl-dränerad kalkrik mark. Små, vitglänsande, stenhårda frukter. Medicinalväxt. Sås på hösten med så färska frön som möjligt. Utsättning i kallbänk efter 14 dagar i +20°. Är en oumbärlig värdväxt för stenfrömalens larver. Roten ger röd färg.

***Lúffa cylíndrica, aegyptíaca*
svampgurka, luffagurka**

A Gamla världens tropiker. Enligt SKUD teknisk produkt med namnet luffasvamp. Klättrande ört med långa rankor, blir ca 2 meter. Gula, hibiskusliknande blommor i juni-augusti. Mogna frukter torkas och urkärnas och kan sedan användas som tvättsvampar i flera år. Blommorna och de unga frukterna är ätliga. Behöver stöd. Så inne i febr-april. Groningstid 10-20 dagar. Värmekrävande. Behöver mycket gödning och vattning.

***Lupínus x regális*
regnbågslupin, blå**

P Kulturursprung. Ca 80 cm hög. Stadig stjälk med djupt flikiga, parasolliknande blad och blå blommor i blomspiror i juni-augusti. Den enskilda blomman är ofta tvåfärgad med yttre delen i en mer distinkt färg än den inre. Blötlägg fröerna 1 dygn före sådd i mars-maj eller aug-nov. Så inomhus och håll sådden ljus och varmt. Groningstid 1-3 månader. Trivs i sol-halvskugga och väl-dränerad, mager och djup jord. Lockar humlor och fjärilar. Zon 5. Kallas även Russel-hybrid och är en förädlad variant av den vilda arten. Förvildade lupiner är invasiva.

***Lupínus x regális*
regnbågslupin, gul**

***Lupínus x regális*
regnbågslupin, rosa med vita segel**

***Lýchnis chalcedónica*
studentnejlika, brinnande kärlek**

P C S Ryssland. 50-110 cm hög ört med många tegelröda blommor i flocklikt knippe i juni-augusti. Gammal i kultur. Vacker rabattväxt. Härdig och anspråkslös. Förkultiveras inomhus i febr-mars eller sås utomhus maj-sept. Fröna täcks med ett tunt lager perlit. Groningstid 10-30 dagar. Zon 7.

***Lýchnis coronária*
purpurklätt, röd**

Mest **B**, även **P S** Europa, Turkiet – C Asien. 60 cm. Blommar i juni-september med dekorativa cerise till röda blommor, silverludna blad. Soligt. Förkultiveras inomhus i febr-mars eller sås utomhus maj-sept. Fröna täcks med ett tunt lager perlit. Groningstid 10-30 dagar. Zon 7.

***Málva álcea*
rosenmalva**

P V C S Europa. 30-90 cm hög, upprättväxande, tilltryckt stjärnhåriga, grågröna, 3-7-lobiga blad. Rosenröda doflösa blommor i juli-augusti. Medicinalväxt. Lättodlad och härdig på god trädgårdsjord i sol-halvskugga. Så ca 1 cm djupt direkt på friland eller inomhus för senare utplantering. Groningstemperatur 14-18°.

***Málva moscháta*
myskmalva**

P V C S Asien, NV Afrika. 50-80 cm hög ört med rosa blommor. Ytterst lättodlad prydnadsväxt på torra, soliga platser. Mycket härdig. Både blad och blommor är ätliga. Förkultiveras inomhus i febr-mars eller sås utomhus i maj-sept. Fröna täcks med tunt lager perlit. Groningstid 1-3 månader. Zon 7.

***Málva moscháta*
myskmalva, vit**

***Marrúbium vulgáre*
kransborre**

P Europa - C Asien, Nordafrika, Medelhavsområdet. Mycket sällsynt som förvildad i Skandinavien. 30-50 cm hög ört med små vita blommor i kransar. Medicinalväxt med slemlösande och hostdämpande egenskaper. Frid-lyst i hela landet, rödlistad, starkt hotad. Så direkt på friland i maj-juni när jorden blivit uppvärmd. Groningstid 10-20 dagar. Används för groddning inomhus året runt. Kallas även Alfalfa. Zon 4.

***Medicágo satíva*
blåusern**

P SÖ Europa, C och SV Asien. Upp till 1 m långa stjälkar. Blommar med gula, grönaktiga till violetta blommor i juli-september. Buskig växt med trefingrade blad. Används som kraftfoder för boskap. Frön kan groddas och ätas. Blad och blommor kan ätas och användas i tex the eller sallader.

***Melíssa officinális*
citronmeliss**

P Europa - Asien. Citrondoftande ört med uppstigande och upprätta skott, grenig och hårig stjälk. Ganska obetydliga, fåblommiga knippen, blåvita, ljuslila eller blekt gulvita i juli - september. Trivs i vanlig trädgårdsjord i sol eller halvskugga. Utmärkt bifoderväxt och bladen ger gott te. Medicinalväxt. Förkultiveras inomhus i mars-april. Kan sås direkt på friland när jorden blivit uppvärmd. Vintertäckes. Groningstid 10-20 dagar. Zon 5.

***Melóthria scábra*
djungelgurka**

A Kallas också mexikansk vattenmelon eller mexikansk musmelon. Klängande växt från Sydamerika. Ca 125 cm hög, men kan bli högre. Toppa plantan. Ser ut som melon utanpå och gurka inuti. Får många små, 3-5 cm långa ovala gröna frukter med mild sötsur smak. Används färsk i sallad eller inlagd. Förkultivera inomhus i mars-april. Grotid 5-15 dagar. Utplanteras efter frostrisk. Växthus eller varmt och soligt läge utomhus. Har både han och honblommor. Bäst är att plantera ett par plantor bredvid varandra. Låt den inte torka, då blir den bitter.

Merkuriális perennis
skogsbingel

P Europa, NV Afrika, Turkiet, Kaukasus. 25-40 cm hög ört med krypande jordstam. Blommar april-maj. Håriga och gräsgröna blad. Den är tvåbyggare, dvs han- och honplantor är skilda. Något **giftig** och mycket laxerande. Rötterna innehåller ett blått färgämne men genom kokning kan man utvinna en karmosinröd färg. Har enligt folktron använts för att påverka könet vid graviditet, så att en pojke skulle födas. Trivs i fuktig näringsrik mark, helst lövskog.

Morus nigra
mullbär, svart

P Ursprung okänt, troligen SV C Asien. Lövfällande buske eller träd, 3-5 m hög, med brett ovala - hjärtformade blad. Grönaktiga blommor om våren. Purpuraktiga, svarta ätliga, saftiga och söta bär som liknar björnbär. Medicinalväxt. Kan odlas på friland endast i våra mildaste områden. Sås febr-april, okt-nov. Groningstid 10-40 dagar.

Muscári botryoides
pärhyacint

P C Ö S Europa. Lökväxt som kan bli beståndsbildande med korta utlöpare eller sällan självsådd. 2-3 upprätta blad. Doftlösa, klotrunda, klarblå blommor med vita, tillbakaböjda flikar, i tät klase i maj. Örten blir 10-25 cm hög. Lättodlad vårväxt, hårdig långt norrut. Kan stå kvar hur länge som helst i sol utan konkurrens av andra växter.

Mýrrhis odoráta
spansk körvel

P C S Europa, naturaliserad eller kvarstående på många ställen i S Sverige. 60-150 cm hög ört med vita blommor och stora svartbruna frön. Aromatiskt anisdoftande. Har använts som medicinalväxt vid förkylning. Anses ha blodtryckssänkande verkan. Omogna frön goda att äta. Gynnas av lucker näringsrik jordmån. Lättodlad. Sprider sig. Sås jan-maj, sept-nov. Groningstid 10-30 dagar.

Népetá catária
kattmynta

P Ö C S Europa, Ö Medelhavsområdet, Mindre Asien - Himalaya. 30-120 cm, blommor vita med små röda prickar; tätt gråfilthårig. Aromatisk doft, vilket katter uppskattar. Några blad kan tillsättas till vanligt örte, för fylligare smak. Solig, torr, näringsrik mark. Sås jan-maj, sept-nov. Groningstid 1-3 mån. Fridlyst i hela landet, rödlistad, starkt hotad.

Nicotiána aláta
Blomstertobak, hög, doftande, vit

A-P Sydamerika. Odlas som ettårig här då den inte tål våra vintrar. Blir 80-100 cm hög. Har vita, doftande blommor i juni-september. Trivs i sol till halvskugga i näringsrik och väl-dränerad jord. Förkultiveras inomhus i såjord. Ljusgroende.

Nicotiána langsdórfii
Brasiliansk klocktobak

A Brasilien, Argentina, Paraguay. 60-140 cm hög. Röda eller gula blommor i juni-oktober. Trivs i sol-halvskugga. **Giftig**. Förkultiveras inomhus, såtid febr-mars. Ljusgroende. Fukta jorden före sådd och tryck endast lätt ner frön på ytan. Groningstemperatur 20-25°, ljus och svalt efter groning. Grotid 5-15 dagar. Zon 8.

Nicotiána rústica
bondtobak

A V Sydamerika. Klibbigt glanderhårig ört. Blir 25-150 cm hög. Blommar från juli till september med gröngula blommor i toppställda, grenade knippen. Bladen är stora, äggrunda med kort skaft. Medicinalväxt, till insektbekämpningsmedel, tobak. **Giftig!**

Nicotiána tabácum
virginiatobak

Kulturursprung i Sydamerika. Ett- till flerårig ört men odlas som ettårig. Drygt en meter hög med stora, brett lansettlika blad. Dessa har använts att göra tobak av. Långpipiga, rosaröda blommor i juni-augusti. Så inomhus i febr-april. Ljusgroende, fukta jorden och tryck lätt ner fröerna. Groningstid 5-15 dagar. Trivs i sol eller halvskugga.

Nicotiána x sándaræ
blomstertobak, mörkt röd med dragning åt rödlila

Oenothéra biénnis
nattljus

B Ö Nordamerika. Styv upprättväxande, hårig ört, 50 cm hög. Gula blommor som öppnar sig kvällstid, juni-september. Älskar sol och väl-dränerad mark, för övrigt mycket anpassningsbar och har naturaliserats i många länder. Medicinalväxt. Blad, stjälk och rot äts som grönsak. Avkok på blad och stjälk används i hudkräm och som te mot hosta. Direktsådd eller förkultivering. Självsår sig rikligt.

Oenothéra glazióviána
jättenattljus

B Kulturursprung i Europa. Förvildad i västra och centrala Europa. 50-120 cm hög, förgrenad andra året. Stora gula blommor i juli-september, en verklig upplysning med mörkgröna barrväxter eller murgröna som bakgrund. Den överblommade kvasten bör få stå kvar över vintern så att småfåglar kan kalasa på fröna. Det är lockande särskilt för finkar. Ej nogräknad på jordmån, men kräver mycket ljus. Förkultiveras inomhus i april-maj eller sås direkt på friland i maj-juni. Utplanteras när frostrisken är över. Groningstid 5-15 dagar.

Paeónia veitchii altáica
rosenpion, rosenröd

P Djupt inskurna blad, 40 cm hög. Blommar i juni. Trivs i full sol. Gillar näringsrik, väl-dränerad jord.

Papaver cámbriticum
engelsk vallmo

P V Europa. Ofta blandning av hybrida sorter, gula eller orange, ibland dubbla. Lättodlad. Upp till 60 cm hög. Sås jan-maj, sept-nov. Grotid 1-3 mån.

Papaver cámbriticum 'Aurantiacum'
engelsk vallmo, orange

Papáver pseudo-orientále
jättevallmo, röd

P Kaukasus, Ö Turkiet, NV Iran. Störväxt. Ca 1 m hög. Djupt parflikiga, hårigt grågröna, långa blad som börjar komma upp tidigt på våren. Växten har en djup pålrot, varför det kan vara svårt att flytta stora, etablerade plantor, men den frösår sig ymnigt. I maj-juni, växer det upp höga, håriga, stänglar, som bär upp ensamma, iögonfallande stora blommor i klara färger. De fullt utslagna blommorna är känsliga för regn och blåst. Trivs på solig plats i väl-dränerad, lätt, relativt torr jord.

Papáver pseudo-orientále
jättevallmo, vit

Papáver rhoéas
kornvallmo

A Europa (utom N Norden), Turkiet, Kaukasus, Iran, N Afrika, Kanarieöarna. 30-80 cm hög ört med stora blommor, 4-8 cm breda eller mer, vanligen lysande röda med svartglänsande fläckar i mitten, juni-augusti. Den kräver sol och näringsrik, kalkhaltig jordmån och väl-dränerat. För ett par generationer tillbaka vildinsamlad på Gotland och inga trädgårdsformer har funnits i närheten.

Papáver somníferum
opievallmo

A Kulturursprung i gamla världen, ibland naturaliserad i Europa och Asien. Variabel ört, upp till meterhög, kal, blågrön och upprättväxande. Blad upp till 10 cm långa, stjälkomfattande. Blommor upp till drygt 10 cm breda, bleklila, mörkvioletta, röda eller vita med mörk fläck på kronbladen nära basen, ibland fransade och/eller dubbla. Vit mjölk-saft. Gammal kulturväxt, medicinalväxt samt frökolvar som etereller. **Giftig**, med mer än 25 alkaloider i hela växten utom i frö. Så grunt på friland i april-maj. Själv-sår sig lätt. Lättodlad på solig plats i väl-dränerad trädgårdsjord.

Papáver somníferum
opievallmo, enkel svart

Papáver somníferum
opievallmo, fylld rosa

Papáver somníferum
opievallmo, lila

Parthenocíssus quinquefólia
klättevildvin

P C och Ö Nordamerika-Guatemala. Klättrande buske. Kan bli upp till 5 meter hög. Med hjälp av sugkoppar eller häftplattor klättrar den snabbt upp längs väggar. Bladen får lysande röda höstfärger. Blommar i juni med små ljusgröna blommor och får mörkblåa eller lila bär, som innehåller oxalsyra. Trivs i väl-dränerad och lerig jord. Ju mer sol den får desto finare höstfärger får den. Zon 5.

Pelargónium elongátum
gräddpelargon

P Sydafrika Miniaturväxande, örtartad välförgrenad buske. Före blomning kompakt, blomstänglarna är långa och bladskott växer ut på dessa. Bladen är små och blanka, något klubbiga. Blommorna är små och cremegula med röda vener på övre kronbladen.

Pelargónium hortórum
pelargon bl färger

P Rikblommande krukväxt. Flera nyanser av rött och rosa tillsammans med vitt. Sås jan-mars. Groningstid 5-15 dagar.

Phýsalis alkekéngi
japansk lykta

P C, Ö, SÖ Europa-C Asien och Kina. 75 cm hög ört som blommar i juli - september med små vita blommor och bildar sedan orange stora frukthölster. Användes förr som medicinalväxt för att bota bl a gallsten och gikt. Går fint att torka. Så inomhus i jan-maj eller sept-nov. Täck med ett tunt lager perlit eller grus. Kan behöva stratifieras. Groningstid 20-30 dagar. Zon 6.

Physostégia virginíána 'Alba'
drakmynta, vit

A-P S Canada, N C USA. Upprättväxande ört, ca 70 cm. Bladen är mellangröna, ofta lansettlika och tandade. Blommorna vänder sig efter solen, men kan också flyttas av människohand som om det fanns gångjärn på blomman. Hårdig och lättodlad. Sås febr-april. Groningstid 10-30 dagar. Zon 6.

Pilosélla aurantiáca
rödfibbla

P C Ö SÖ Europa. 30-50 cm hög ört med enstaka utlöpare. Orangeröda - blekröda blommor i juni-juli (- augusti). Kan etablera sig på mycket torra platser. Blir ibland trädgårdsrymling med förflugna frön. Själv-sår sig. Hårdig långt norrut. Denna solälskare uppskattas av fjärilar, humlor och bin.

***Pinus nigra*
svarttall**

P SC Europa, V Balkan. Stort träd med bred krona och grova utspärrade grenar. Barken är svartaktigt mörkgrå och djupt fårad. Barren sitter parvis på kortskotten, de är långa, upp till 15 cm, och ganska grova, styva och spetsiga med mörk-grön färg. Kottarna är symmetriska och sitter snett nedåtriktade på korta skaft. Vind-, salt- och värmetålig.

***Polemonium caeruleum*
blågull/jacobs stege**

P N C Europa, N C Asien, V Nordamerika. Blå blommor i juli-augusti, bladen är djupt flikiga, 30-60 cm hög. Arten förekommer sparsamt i Sverige som vild och ibland som förvildad. Självstår sig måttligt i lämpliga miljöer. Härdig i hela landet. Har tidigare använts som medicinalväxt. Fröna tar 1-2 månader för att gro, behöver stratifieras. Så 1,5 cm djupt tidigt på våren eller på hösten.

***Polemonium caeruleum*
blågull/jacobs stege, vit**

***Prunus spinosa*
slån**

P Europa (Sverige)-Turkiet och Kaukasus, NV Afrika. Buske till prydnad, frukt, medicinal- och färgväxt (textil).

***Punica granatum*
granatäpple**

Främre Asien, infört till Medelhavsområdet; ofta odlad både för prydnad och ätlig frukt. Tätt grenig, taggig buske eller litet träd med glänsande gröna blad och stora, röda blommor maj - oktober. Frukten blir upp till 12 cm och klotrund, brungul - purpurröd, ätlig. Växer ofta i torr, stenig mark; ljuskrävande, frostkänslig. Granatäpplets fruktskal har använts som adstringerande medel och mot hakmaskar, samt till garvning av läder. Får som krukväxt spåda blad och röda blommor. Lagg fröna i en glasburk på en bädd av lätt fuktad bomull. Gror efter 4-6 veckor. Så snart rottråden tittar fram skall den planteras. Gör ett ca 2 cm djupt hål i jorden, sätt ner fröet med roten neråt, täck med jord. Placera varmt, ljus och soligt. Duscha inte alltför ofta, den trivs i ganska torr luft. Toppa plantan när den är ca 10 cm hög.

***Quercus robur*
ek**

Högväxt träd med grov stam och krona. Barken är grov och skrovlig. Bladen är avlånga och grunt rundflikiga. Hanblommorna är små och gulaktiga, samlade i glesa hängen på våren. Honblommorna sitter enstaka eller få tillsammans i grupper på långa skaft. Märkena är rödaktiga. Zon 1-5. Vind- och salttålig.

***Ricinus communis*
ricin**

A Kulturursprung i Ö NÖ Afrika - Mellersta Östern, nu naturaliserad på många platser i tropikerna och subtropikerna. Under goda förhållanden är den snabbväxande och odlas hos oss lättast som ettårig. I varma länder bildar den buskage på upp till drygt 4 m höjd. Den har skilda han- och honblommor; hanblommorna är öppna en dag, medan honblommorna är öppna 14 dagar. Ricinolja pressas ur de stora fröna och har många användningsområden, ex vis inom färgindustrin, tekniskt och renad som medicin (avföringsmedel). Orenad är växt och olja mycket **giftig** vid förtäring - släktet hör till giftfamiljen *Euphorbiaceae*! Fröna är mycket **giftiga** för hundar. Beröring är ofarlig. Förkultiveras och utplanteras - frostkänslig.

***Rivina humilis*
sminkbär**

P-A Florida, Texas, Mexico, Västindien, tropiska Sydamerika. Halvbuske med 3-19 cm långa mörk-gröna blad, upp till 60 cm hög. Vita - ljusrosa blommor och gula - scharlakansröda bär. Bären används som rött färgämne. Perenn, odlas ofta som ettårig färgväxt. Rumsväxt. OBS starkt färgämne!

***Rosa serafinii*
sippros**

P Vildros funnen i södra Europa 1914. Höjd 1,5 meter. Säregen och ovanlig men mycket odlingsvärd ros. Blommorna har svag doft, men bladen, som är mycket små, doftar som en katolsk kyrka med rökelse och stearin blandat med färska provençalska kryddor, såpa, trä och kåda. På hösten får den små orangeröda nypon. Engångsblommande med rosa blommor. Härdig till zon 4.

***Rudbeckia hirta* var. *pulcherrima*
sommarrudbeckia**

A Kanada, USA Ca 50 cm hög. Upprätt stjälk, lansettlika blad. Gula blommor med gul mitt från juli till oktober. Så inomhus i mars-april. Ljusgroende. Groningstid 5 -15 dagar.

***Rudbeckia laciniata*
höstrudbeckia, gullboll**

P Kanada, USA. Gammal trädgårdsväxt med klargula blommor. Växten kan bli 2-3 m hög och blommar i juli-september, gärna i full sol. Så i väl-dränerad såjord och täck tunt.

***Rumex patiens*
spenatskräppa, spenatsyra, vinterspenat, engelsk spenat, engelsk trädgårdssyra**

P Ö S Europa - Iran, Ö Ryssland, N Afrika. 40-180 cm hög upprättväxande ört. Tidigare använd som medicinalväxt. Fortfarande uppskattad köksväxt, mest för att blad som används som spenat utvecklas tidigt om våren.

Rúmex sanguíneus
blodskräppa, rödådrad syra

P-A Kulturursprung. Odlas som ettårig. Upp till meterhög. Blad ofta purpurfärgade eller starkt röda. Problemfri. Normalsådd. Fröet täcks med jord som motsvarar dubbla fröets tjocklek. Groningstemperatur 18-20°.

Sálvia glutinósa
klibbsalvia

P Europa utom Skandinavien; Turkiet - N Iran. 80 cm hög, klibbig ört med gula blommor, något brunprickiga, juni-juli. Sol - halvskugga. Normal-sådd. Salviafrö är ljusgroende. Förodling rekommenderas, plantera ut när frostrisken är över.

Sálvia praténsis
ängssalvia

P Europa. 40 cm hög läkeväxt. Blommar i juni-juli med blå blommor. Växer på äng och vägkanter. Används till aromatiska teblandningar. Fridlyst i hela landet, rödlistad, starkt hotad. Så inomhus i febr-mars eller på friland maj-sept. Täck med ett tunt lager perlit. Groningstid 1-3 månader. Zon 5.

Sambúcus ébulus
Sommarfläder

P men odlas ofta som **A**. En **giftig** ört för prydnad som förr har använts som medicinalväxt. Den blir ungefär 1 m hög. Vita blommor i platta klasar i juni-juli. Frukterna är svarta stenfrukter. Hela växten är **giftig** och skiljer sig från vanlig fläder genom att den är örtartad. Vanlig fläder har vedartad stam och gulaktiga ståndarknappar.

Sanguisórba mínor
pimpinell

P V C S Europa - SV Asien, N Afrika, Kanarie-öarna. 30-80 cm hög ört. Tätt blommax, nästan runt, 10-20 mm, med först gröna, sedan rödaktiga blommor i juni-juli. Oftast enkönade eller tvåkönade, då med hanblommor nederst och honblommor överst. Även hermafrodita blommor kan finnas och då mellerst i axet. Trivs bra i soligt läge på kalkrik mineraljord. Förkultiveras inomhus i febr-mars eller på friland maj-sept. Fröna täcks med ett tunt lager perlit. Groningstid 10-20 dagar.

Sanguisórba officínalis
blodtopp

P V Europa, tempererade Asien, V Nordamerika. 60-100 cm hög upprättväxande ört. Parbladig, liknande rönn. Förvedad jordstam. Rödbruna blommor i täta ax, 1 - 3 cm, samkönad, insekts-pollinerad, juli-september. Bra prydnadsväxt på fuktig mark i sol och halvskugga. Medicinalväxt. Sås jan-maj, sept-nov. Groningstid 1-3 mån.

Saponária officínalis
såpnejlika

P C Ö S Europa, Turkiet, Kaukasus/V Sibirien. 50-70 cm. Bladen är motsatta, hela och brett lansettlika med tre kraftiga nerver. Blommorna är doftande och stjärnlika, vita eller rosa i lösa toppställda knippen. Torpväxt som blommar juli-september. Användes förr som ersättning för såpa, skuren rot löddrar och har vattenlösliga glykosider. Ansågs förr hjälpa mot gikt och gulsot och rena blodet. Så inne i jan-maj eller sept-nov och täck med ett tunt lager grus eller perlit. Kan behöva stratifieras. Groningstid 1-3 månader. Trivs i näringsrik, något lerhaltig jord i sol eller halvskugga. Upp till zon 8.

Scílla
blåstjärna

P Små vackra klockformade blå blommor som blommar tidigt på våren. Trivs bäst i fuktig och väl-dränerad jord.

Sílfhium perfoliátum
skålört

P Ö C Canada - SÖ USA. Imponerande, 1-2,5 m hög ört med upp till 30 cm långa blad, sammanväxt perforerade, som därmed bildar en skål per par runt stammen. Blommor i kvastlik samling, få till många korgar (capitula), 1,5-2,5 cm, gula. Lättodlad i sol eller halvskugga, i ganska tung näringsrik jord med god tillgång på vatten. Hårdig långt norrut. Så inomhus i jan-maj eller sept-nov och täck med grus eller perlit. Kan behöva stratifieras. Groningstid 1-6 månader. Upp till zon 6.

Sílybum mariánum
mariatistel

A-B Medelhavsområdet - Afghanistan. Gammal medicinalväxt. 80 cm. Mycket dekorativ tistel med gröna blad och vita nerver. Lila blommor. Ingår i njur- och levermediciner. Kan användas som grönsak på samma sätt som *Cýnara cardúnculus* (kronärtskocka). Så inomhus i febr-mars och täck fröna med perlit. Groningstid 10-20 dagar. Zon 4.

Sinápsis álba
vitsenap

A Östra Medelhavsområdet till sydvästra Asien och Indien. Stjälken är upprätt, upp till 80 cm hög. Bladen är djupt parflikiga. Gula blommor från juni till september. Krydd- och medicinalväxt, odlas också som oljeväxt. Kan användas till att bekämpa nematoder i odlingar. Direktsådd när jorden reder sig. Groningstid 5-15 dagar. Trivs i sol.

Solánum dulcamára
besksöta

P Europa - Ö Asien, N Indien, N Afrika.
Slingrande halvbuske. Vacker växt med blålila "potatisblommor" i juni - augusti och röda bär. Trivs bäst i mycket näringsrik, något fuktig jord. Mycket **giftig**. Lär barnen detta, eller klipp bort blomklasarna innan de mognar, för att undvika förgiftning. De innehåller dock kräkmedel. Mycket hårdig.

Solánum lycopersicum
tomat, röd

Andalusisk hög cocktailtomat.

Solánum lycopersicum **'Black Russian'**
tomat

Gammal rysk, rikbärande sort med ganska stora tomater i mahognybrun färg. Frukten är saftig med god smak. Kan odlas ute i skyddat läge. Skall tjuvas.

Solánum lycopersicum **'Chio Chio San'**
tomat

Rosaröd tomat med ovala frukter och hög kvalitet. Ca 1,5 m hög. Skall ej tjuvas.

Solánum lycopersicum **'Cookie'**
tomat

Små mörkröda, grönrandiga plommotomater, avlång med liten spets, ca 100 cm.

Solánum lycopersicum **'Earliest of all'**
tomat

Bra busktomat som trivs även utomhus på friland. Medelhög, behöver stöd. Ca 1,5 m hög. Mycket tidig. Skall ej tjuvas.

Solánum lycopersicum **'Eva'**
tomat

Busktomat. Tysk kulturarvsort från 1800-talet. Söt och saftig. Släta, runda, stora, purpurrosa tomater. Rikgivande. Tidig sort. Behöver ej tjuvas.

Solánum lycopersicum **'Garden Peach'**
tomat

Persikolik tomat, ljusgul. Frukterna är ludna, precis som plantan. Mild i smaken. Ger många tomater, högväxande, tjuvas.

Solánum lycopersicum **'Hundreds & thousands'**
ampeltomat

Extremt rikgivande, små söta och saftiga tomater, ger skörd under en lång period. Passar i amplar och höga krukor. Plantera 2-3 plantor tillsammans. Förekultiveras i april-maj. Täck med dubbla fröets tjocklek. Groningstemperatur 15-20°.

Solánum lycopersicum **'Indigo Pear Drop'**
tomat

Originell pärontomat med knippen av små, gyllengula frukter med mörka axlar. Mild, fin, god smak. Buskig, 160 cm hög, behöver inte tjuvas.

Solánum lycopersicum **'Irishka'**
tomat

Rysk, tidig tomat. Friland. Mer motståndskraftig mot bladmögel än många andra tomater. Hårt skal och fast kött. Stor skörd men inte så stora tomater.

Solánum lycopersicum **'Solguld'**
tomat

Busktomat, ca 50 cm hög. Kan växa som buske utan att man tjuvar.

Solánum lycopersicum **'Svart Mohr'**
tomat

Synonym med Cherny Marv. Ursprung Ryssland. Svartbrun oval tomat. Lång skördeperiod. Medeltidig. Trivs bäst i växthus eller mycket varmt läge utomhus. Skall tjuvas.

Solánum lycopersicum **'Sweet Aperitif'**
tomat

Högväxande körsbärstomat. Röd, ger mängder med tomater, länge.

Solánum lycopersicum **'Sweet Black Cherry'**
busk, cocktailtomat

Stor svartröd cocktailtomat. Söt, god i sallader. Högväxande planta, kan odlas i växthus eller utomhus i skyddade lägen.

Solánum lycopersicum **'Texas Wild Cherry'**
tomat, röd

Högväxande men väldigt buskig, små söta röda tomater, produktiv, tidig och ger frukter fram till frosten kommer.

Solánum lycopersicum **'Thai Pink Egg'**
frilandstomat, rosa

Frilandstomat med små rosa, ovala frukter, mycket söta. Rikbärande. Behöver stöd. Trivs i näringsrik, väl-dränerad jord, främst i växthus. Behöver ej tjuvas.

Solánum lycopersicum **'Topepo Rosso'**
tomatpaprika

Mognar från grönt till rött. Söta, rätt så små, lite tröga i starten, mognar sent.

Solidágo virgaúrea
gullris (gullruta)

P Tempererade Eurasien. Upp till meterhög ört med riklig mängd små gula blommor i juli - september. Sprider sig bara med frösådd. Inga speciella krav på jordmån och växtplats. Hårdig i hela landet. Kan hybridisera med andra *Solidágo*-arter. Medicinalväxt. Torkade blad ger urindrivande te. Innehåller flavonol, glycosider och saponiner. Sås febr-sept. Groningstid 15-40 dagar.

**Tagétes pátula var nana
tagetes**

A En gammal Tagetes, som kommer från Linnés trädgård. Blommorna är roströda, enkla och sitter fritt ovan det sirliga bladverket. Plantan blir 50-70 cm hög. Frisk och tålig. Blommar under lång tid. Doftar ljuvligt. Förkultivera i mars-april. Även direktsådd i mitten av maj, sådjup 0,5-1 cm. Groningstid 7-12 dagar.

**Tagétes pátula
sammetstagetes**

A Mexico, Nicaragua. 60-70 cm hög ört som grenar sig och blommar rikligt. Plantan blir omfångsrik till skillnad mot moderna sorter av arten. Blommorna är enkla, sammetsaktigt gulbruna. Denna ”sammetsblomma” odlade Linné på sin gård Hammarby och den finns med i hans herbarium. Sedan 1920-talet har denna tagetes odlats i Linneträdgården, Uppsala. Förkultivera i mars-april. Även direktsådd i mitten av maj, sådjup 0,5-1 cm. Groningstid 7-12 dagar.

**Tagétes pátula Nana Plena-gruppen
tagetes**

A Ca 25 cm hög. Tvåfärgade blommor i rött och gult i juni-september. Blommar rikligt även vid kall och regnig väderlek. Trivs i näringsrik jord i soligt läge. Nyp bort första blomknopparna för buskigare planta. Förkultivera i mars-april. Även direktsådd i mitten av maj, sådjup 0,5-1 cm. Groningstid 7-12 dagar.

**Tagétes tenuifolia 'Red Gem'
Liten tagetes eller kryddtagetes**

A 30 cm hög. Trivs i full sol och blommar med eldröda blommor med gul mitt. Dekorativ och med kryddig smak i sallader. Så inomhus i mars-april, eller direktså i mitten av maj. Groningstid 7-12 dagar.

**Tanacétum parthénium
mattram**

P-A Ö SÖ Europa - SV Asien, Nordafrika. Odlas oftast som ettårig. 20-70 cm upprättväxande ört. Vita strålblommor runt gul disk i juli-september. Mångformig i kultur. Aromatisk medicinalväxt. Febernedsättande, även använd mot migrän. Torkade blommor användes till te. Så ute vid 10° jordtemperatur.

**Tanacétum parthénium
mattram fylld**

**Thermopsis montána
lupinväppling, gul**

P V och SC USA. 80 cm hög ört. Blommar med gula blommor i juni-juli. Odlas som prydnadsväxt och för gröngödsling. OBS! Sprider sig mycket.

**Úlmus glábra
skogsalm**

Europa, Kaukasus, Turkiet - N Iran. Lövfällande träd, 15-25 m högt eller högre. Blad tvåsidigt riktade, med dubbelsågad kant, sandpappersaktigt sträva och med skev bas. Unga blad tätt håriga. Vindpollinerade rödvioletta blommor, tvåkönade, kortskaftade i huvudlika samlingar i april-maj, på bar kvist. Dubbelvingad frukt, nästan cirkelrund för vindspridning och bildas oftast i riklig mängd, men med låg grobarhet. Kräver god jord. Härdig upp till zon 5. Överallt kan den smittas av almsjukan. Almens framtid kan räddas genom att spara immuna träd för förökning. Rödlistad, akut hotad.

**Verátrum nígrum
svart nysrot**

P S Europa, Asien, Sibirien. Upp till 1,5 m. Purpursvarta blommor och stora färade blad. Behöver en kylperiod. Första året kommer bara ett litet strå, så man får ha tålmod. **Giftig.** Zon 8.

**Verbáscum chaixii
franskt kungsljus, vitt och gult**

P ibland kortlivad. SC Europa, norrut till S Polen, C Ryssland. 50-100 (-150) cm. Blommar i juli-augusti. Soligt. Så inomhus i febr-mars eller direktsådd maj-sept. Täck med perlit. Groningstid 10-30 dagar. Zon 6.

**Verbéna hastáta
blåverbena**

A Nordamerika. Upp till 1,5 m hög ört, grenad eller ogrenad. Rikligt med små blå blommor. Bör förkultiveras inomhus före utplantering. Sås jan-mars, sept-nov. Groningstid 1-10 mån.

**Verbéna officinális
läkeverbena, järnört**

P Europa - V Asien, Nordafrika. 40-80 cm hög ört med hårig 4-kantig stam och djupt inskurna blad. Små bleklila blommor i axlik ställning i juli-september. Medicinalväxt, även fordom trolldom mot djävlar. Lättodlad i full sol och fukthållande trädgårdsjord.

**Withánia somnífera
indisk ginseng**

P Afrika och södra Asien. Blir ca 75 cm hög. Ljusnerviga, äggrunda blad och små gröngula blommor i juli-augusti. Förkultiveras inomhus i febr-mars eller sås utomhus maj-sept. Täck fröna med ett tunt lager perlit. Trivs i sol till halvkugga. Rot och bark är allmänt stärkande, återför vitalitet. Anses inom ayurvedisk medicin som adaptogen. Innehåller olika alkaloider som sänker blodtrycket och verkar lugnande. Förkultiveras inomhus i febr-mars eller utomhus i maj-sept. Fröna täcks med ett tunt lager perlit. Groningstid 2-6 månader. Zon 5.

***Zinnia elegans* 'Queeny lime red'**

Zinnia

A Mexiko Blommar i juli-september. Unik färgkombination av limegrönt och hallonrosa. Effektfull i bukett och rabatt. Så inomhus i mars-april. Även direktsådd när jorden blivit uppvärmd. Groningstid 5-15 dagar.

Förkortningar och termer i listan:

A.: årlig, växten lever bara under en växtsäsong och hinner normalt blomma och sätta frö

Ariel: fruktkött, ofta vackert färgat

B.: bienn, växten bildar bladrosett första växtsäsongen, övervintrar och bildar blommor och frö andra året, varefter plantan dör

Bulbiller: små lökar som utvecklas bland blommor eller i bladveck

Dioik: beteckningen för tvåbyggare

Elaiosom: Fettkropp på ett frö, som sitter utanpå fröet och gör att myror lockas att bära fröet till stacken. När fett sedan lossas slängs fröet iväg. (Myrmekokori, myrspridning av frön.)

Hapaxant: en växt som vegeterar två el flera år innan den blommor och fruktifierar

In situ (latin): på växtplatsen

Invasiv: sprider sig alltför mycket om den inte hejdas

Mutation: genetisk förändring av växtens utseende eller egenskaper

P.: perenn, ört som kan leva, blomma och sätta frö under flera år, minst tre

Proveniens: ursprung, härkomst (klimatområde)

BESTÄLLNINGSLISTA 2019

Namn: .....

Adress:.....

Postnr:..... Postadress:.....

Tel nr:..... E-post:.....

Antal	Botaniskt namn	Anm, ev färg	å pris	totalt

Det finns fortfarande möjlighet att köpa fröer från 2018 års lista. Vill ni ha fröer från denna, ange det under anm. Vi debiterar er inget för 2018-listans fröer, men är tacksamma för ett bidrag till föreningen. Frödonatorer får som tidigare gratis motsvarande antal sorter från årets lista utan kostnad.

Reservation för slutförsäljning.

Beställningsadress:
Svenska Örtasällskapet
c/o Lisbeth Flising
Hultgrens väg 8 A
443 38 Lerum

E-post: lisbeth.flising@telia.com

www.ortasallskapet.se